

Asia: VN/6450/2019

Esitys alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

I Keskeiset ehdotukset

- Kommentteja ja näkemyksiä lakiuudistuksen keskeisistä ehdotuksista**

Esityksessä ehdotetaan, että nykyinen alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmä toimijoiineen säilyisi pääosin entisellään kuitenkin siten, että alueiden kehittämisen tavoitteita, suunnittelua ja toimintatapoja uudistettaisiin toimintaympäristön muutosten sekä Euroopan unionin ja kansallisten tavoitteiden mukaisesti. Alueiden kehittämisen tavoitteita tarkistettaisiin vastaamaan toimintaympäristön pitkän aikavälin muutoksia ottamalla huomioon erityisesti kestävä kehityksen sekä ilmastonmuutoksen hillinnän vaatimukset aluekehittämisessä.

Alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunnan sijaan ehdotetaan työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen alueiden uudistumisen neuvottelukuntaa, jonka tehtävät olisivat aikaisempaa strategisemmin määritelty. Myös neuvottelukunnan kokoonpanoa uudistettaisiin. Neuvottelukunta toimisi edelleen Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan kumppanuuselimenä kansallisella tasolla.

Lakikokonaisuutta on selkeytetty ja saatettu ajan tasalle. Molempien lakien rakenteiden uudistamisessa on myös onnistuttu. Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston sekä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien säädösten nivominen rakennerahastojen kanssa samaan lainsäädäntöön on kannatettava ratkaisu, mikä omalta osaltaan selkeyttää aluekehittämisen kokonaisuutta. Hankkeiden rahoittamisen osalta viranomaisten toimivalta ja tukimenettely säilyisi pääosin ennallaan ja siihen tehtäisiin tarvittavat Euroopan unionin asetusten mahdollistamat muutokset ja täsmennykset.

Maakunnan liitolla on itsenäinen rooli aluekehitysviranomaisena, mikä tulee käydä ilmi nykyisin mukaisesti toimeenpanolain tarkoituksessa, alueiden kehittämisen vastuiden määrittelyssä kuin maakunnan liiton tehtävissäkin. Uudenmaan liitto näkee tärkeänä, että aluekehityksen prosessit ovat jatkossa selkeät, vaikuttavat ja läpinäkyvät sekä vahvistavat aluekehittämisjärjestelmän aluelähtöisyyttä.

Esityksessä ehdotetaan, että maakuntien liittojen yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta, tehtävistä ja menettelyistä luovuttaisiin tarpeettomana. Maakuntien liittojen välisen vapaaehtoisen yhteistyön järjestämisestä säädettäisiin nykyistä vastaavasti.

Aluejakoja koskevassa säännöksessä ehdotetaan luovuttavan äkillisten rakennemuutosalueiden määrittelystä, koska erillisiä äkillisen rakennemuutoksen valtuuksia ei enää talousarviossa ole ja äkillistä rakennemuutosta voidaan tukea olemassa olevien määrärahojen ja toimintatapojen puitteissa. Äkillisten rakennemuutosten ennakoiva ja reaktiivinen toimintamalli alueilla on vakiintunut toimintatapa.

Uutena aluekehittämisen toimintamallina ehdotettu valtion ja maakuntien välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen aluekehittämiskeskustelu- menettelyn kautta on tervetullut uudistus. Aluekehittämiskeskustelujen tavoitteellisuutta tulee laissa edelleen lisätä ja keskusteluihin liittyvää systemaattista prosessia kehittää kohti neuvotteluja ja aitoa sopimuksellisuutta.

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman poistuminen lakisääteisenä asiakirjana on sinällään kannatettavaa suunnittelujärjestelmän keventämistä. Toimeenpanolakiin tulee kuitenkin jatkossa sisältyä kirjaus siitä, että maakunnan liitot vastaavat alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta. Alue- ja rakennepolitiikan rahastojen kumppanuuselimenä maakunnan yhteistyöryhmän tulee hyväksyä rahoitussuunnitelmat.

Nykyisessä laissa säädetään maakuntien liittojen vastuusta alueellisten suunnitelmien valmistelussa osana rakennerahasto-ohjelmien valmistelua. Alueellisia suunnitelmia ei sellaisenaan enää valmistella, mutta osana Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien valmistelua maakunnan liitoilla on yhteistyössä ELY-keskusten kanssa vastuu koordinoida ohjelmavalmistelua omalla alueellaan. Tämä tulee kirjata toimeenpanolakiin.

II Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (Toimeenpanolaki)

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 3 §)**

1 § Maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena on keskeinen toimija, joka tulee mainita, kun nykyisen lain 1§:n muotoilua "eri toimijoista" lakiluonnoksessa avataan.

1 § 2 mom tulee kirjata "Alueiden kehittäminen on valtion, maakuntien liittojen, kuntien ja muiden toimijoiden vuorovaikutukseen perustuvaa, laaja-alaista ja monitasoista ."

- **Ovatko alueiden kehittämisen tavoitteet selkeät ja kestävät pitkällä aikavälillä? (2 §)**

2 § Alueiden kehittämisen tavoitteet ovat pääosin selkeät ja aikaa kestävät.

Muutosesitys:

2 § 2 mom 1. kohtaa tulee täydentää "1) vahvistetaan kasvua tukevaa elinkeino- ja innovaatorakennetta, ja taloudellista tasapainoa, kestävää..."

Lain perusteluissa sivulla 2 voisi virkettä "Suurten kaupunkiseutujen rooli kansallisen innovaatiostrategian toteuttajina ja innovaatioiden kasvualustoina on keskeinen" jatkaa seuraavasti: Maakuntien älykkään erikoistumisen strategiat ja kansallinen innovaatiopolitiikka vahvistavat erityisesti kaupunkiseutujen roolia innovaatioihin ja kansainvälistymiseen perustuvassa kasvussa."

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

5 § Määritelmät ovat lakiluonnoksessa suppeampia kuin nykyisessä laissa. Erityisesti lakiluonnoksessa on poistettu aluenäkökulmaan liittyviä määritelmiä, kuten alue ja välittävä toimielin.

Muutosesitys:

5 § Määritelmiin esitetään seuraavat lisäykset:

1. alueella maakuntajakolain (1159/1997) mukaisia maakunnan alueita tai valtion aluehallintoviranomaisten toimialueita sekä valtakunnallisessa toiminnassa koko Suomen aluetta, pois lukien Ahvenmaan maakunta;
2. maakuntien omaehtoisella kehittämisellä kehittämistyötä, joka perustuu maakunnan omiin tarpeisiin;
3. välittävällä toimielimellä viranomaista, joka hoitaa hallintoviranomaisen puolesta sen tehtäviä;

- **Ovatko viranomaisten vastuut ja roolit selkeästi määritelty?**

6 § ja 7 § Lakiluonnoksen 6 § korostaa valtion ja työ- ja elinkeinoministeriön aluekehitysvastuuta ja hämärtää alueellista vastuuta nykyiseen säädökseen verrattuna. Lakiluonnoksen perusteluissa kuitenkin todetaan, että pykälän sisältö vastaa voimassa olevan lain 5 §:ä. Valtion ja kunnan roolien täsmällisempi kirjaaminen ei saa johtaa maakunnan liiton roolin hämärtämiseen.

Maakuntaohjelma on tärkein aluekehittämisen strateginen suunnitelma maakuntatasolla. Siksi sen roolia tulee korostaa. Maakunnissa vakiintuneen käytännön mukaisesti maakuntaohjelmat sisältävät maakunnan pitkän aikavälin kehittämisen strategiset linjaukset, joten lakiluonnosta esitetään muutettavaksi tältä osin.

Muutosesitykset:

6 §:ään tulee lisätä nykyistä lakia vastaava uusi 3 mom: "Alueiden kehittämiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta kussakin maakunnassa vastaa maakunnan liitto aluekehittämismääräyksensä mukaisesti. Maakunnan liitto on kuntayhtymä, jossa alueen kuntien on oltava jäsenenä."

Vastaavasti lakiluonnoksen 6 §:än uutena esitetty 3 mom tulee muuttaa muotoon: "Kunnat vastaavat alueiden kehittämisestä omalla alueellaan."

7 § 2. mom tulee tarkentaa muotoon: "Maakuntien liitot edistävät alueensa kehittämistä laatimalla maakuntaohjelman, johon sisältyvät maakunnan pitkän aikavälin kehittämisen strategiset linjaukset."

10 § 4 mom. tulee tarkentaa muotoon: "siirtää välittävän toimielimen tehtävän toiselle, jos välittävä toimielin ei asianmukaisesti hoida 9 §:n mukaisia tehtäviä tai täytä yleisasetuksen liitteen 10 mukaisia tai tässä laissa säädettyjä edellytyksiä toimia ei enää ole."

- **Saako 15 §:stä kokonaiskuvan maakuntien liittojen alueiden kehittämiseen liittyvistä tehtävistä?**

15 § Tehtäviä on kuvattu melko kattavasti sisällön osalta. Nykylain yksityiskohtaisia ja osin vaikeaselkoisia tehtäväkuvauksia on päivitetty ja kuvattu lakiluonnoksessa yleisemmällä tasolla, mutta kokonaisuutena kattavammin. Lakitekstissä on myös joitakin puutteita, virheellisiä tai epäselviä ilmauksia, jotka vaativat tarkennusta aluekehittämisen kokonaisuuden ja maakunnan liiton toimivallan näkökulmista.

Lain perusteluissa on esitetty maakuntaliitolle siirrettäväksi merkittävää uutta kustannusvastuuta välittävän toimielimen tehtävien hoitamiseen liittyen. Maakuntien liitot ja Suomen Kuntaliitto ovat

jo asian valmisteluvaiheessa 4.12.2019 kannanotossaan todenneet, että EU-ohjelmien hallinnon rahoitusta ei voida määrätä hoidettavaksi kuntarahoituksella, vaan maakuntaliittojen välittävän viranomaisen tehtävät on rahoitettava kokonaisuudessaan teknisellä tuella ja valtion rahoituksella.

Lakiluonnoksen 15 pykälän kohdassa 5 säädettäisiin maakunnan liiton tehtävästä edistää saavutettavuutta ja vastuusta maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun johtamisesta ja yhteensovittamisesta maakunnan muihin suunnitelmiin ja valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan muualla kuin Helsingin seudulla.

Uudenmaan liitto on huolissaan Uudenmaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun yhtenäisyydestä. Nykyisellään Uudenmaan alueelle tehdään kolme erillistä liikennejärjestelmäsuunnitelmaa (Helsingin seudun, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan). Helsingin Seudun Liikenteen (HSL) vetovastuulla olevan Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen on seudun valtakunnallisen merkityksen kannalta keskeinen ja HSL:llä tulee säilyä mandaatti laatia tämä suunnitelma.

Uudenmaan alueelle tarvitaan kuitenkin koko maakunnan kattava liikennejärjestelmäsuunnitelma, joka on kytkettävissä oikeusvaikutteiseen maakuntakaavaan. Koko maakunnan kattavan suunnitelman laatimisessa tulee varmistaa, että maakunnallinen suunnitelma kytketään yhteen Helsingin seudun suunnitelman kanssa. Tällöin Uudellamaalla toimitaan samoin kuin muissakin maakunnissa. Myös MAL-suunnittelu ja MAL-sopimukset ovat käytössä useilla kaupunkiseuduilla.

Helsingin seutu on Uudenmaan ja koko valtakunnan keskus, keskeisin liikenteen solmupiste, väestökeskittymä sekä työpaikka- ja talousalue, jonka vaikutus yltää pitkälle Helsingin seudun ja Uudenmaan ja valtion rajojen ulkopuolelle.

Muutosesitykset:

1 mom alku tulee muuttaa " Aluekehittämismääräyksinä maakunnan liitto vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja siinä tehtävässä."

1 mom 1) kohta: " valmistelee ja toimeenpanee maakuntaohjelman ja siihen sisältyvät maakunnan pitkän aikavälin strategiset linjaukset."

1 mom 3 kohtaan tulee lisätä maininta älykkään erikoistumisen strategian laadinnasta: "edistää alueensa elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiä ja osaamisen kehittämistä sekä vastaa alueen älykkään erikoistumisen strategian laadinnasta."

1 mom 4 kohtaan liittyvästä lakiluonnoksen perustelutekstistä tulee poistaa maakunnan liiton välittävän toimielimen rooliin liitetty kustannusvastuun siirtämistä kunnille tarkoittava maininta.

- **Onko maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) rooli, tehtävät ja päätöksenteko selkeästi määritelty? (17, 18 ja 19 §)**

17 §, 18 §, 19 § ja 20 § Maakunnan yhteistyöryhmällä tulee säilyä päätösvalta EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja vastaavan kansallisen rahoituksen suuntaamisessa maakunnassa. Lakiluonnosta tulee tältä osin tarkentaa ja sisällyttää MYR:n tehtäviin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisten rahoitussuunnitelmien hyväksyminen sekä lausunnonantomenettely niin valtakunnallisista teemoista kuin maaseutuohjelmastakin.

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävissä tulee mainita myös yhteisten maakunnallisten strategisten tavoitteiden määrittäminen. Yhteiset strategiset tavoitteet/painopisteet ohjaavat niin alue- ja rakennepolitiikan varojen, kansallisen rahoituksen kuin maaseuturahoituksenkin kohdentamista maakunnan kannalta tärkeisiin painopisteisiin ja huomioiden myös älykkään erikoistumisen strategian mukaiset painopisteet.

Muutosesitykset:

17 §:ssä tulee nykyisen lain tapaan mainita, että MYR voi asettaa jaostoja ja kutsua asiantuntijoita, etenkin kun ko. pykälässä viitataan jaoston jäsenen oikeudelliseen asemaan. Lisäksi lakiin tulee edelleen kirjata, että MYR:llä on sihteeristö, joka koostuu ohjelmia rahoittavista viranomaisista.

18 §:än tulee lisätä 1 mom uudeksi 2 kohdaksi: "hyväksyä vuosittain alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellinen rahoitussuunnitelma ja siihen sisältyvät rahoituksen painopisteet."

Yhteistyöryhmän tehtäviin (18 §) tulee edelleen sisällyttää myös mm. lausuntojen antaminen EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valtakunnallisista teemoista sekä maaseuturahaston tai muista aluekehityksen kannalta merkittävistä hankesuunnitelmista, ja yhteistyöryhmälle tulee toimittaa säännöllisesti tiedot (20 §) näiden ohjelmien toimeenpanon edistymisestä sekä rahoitetuista hankkeista.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2

-

- Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan erityisohjelmista (osaamiskeskusohjelma (OSKE, vuosina 1994–2013), aluekeskusohjelma (AKO, v. 2001–2009) ja viimeisimpänä koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO, v. 2010–2013). Näkemyksiä ehdotuksesta tai ohjelmien tarpeesta jatkossa? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 30 §)

Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan erityisohjelmista. Näitä erillisohjelmia ovat olleet osaamiskeskusohjelma (OSKE, vuosina 1994- 2013), aluekeskusohjelma (AKO, v. 2001-2009) ja viimeisimpänä koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO, v. 2010-2013). Näkemyksiä ehdotuksesta tai ohjelmien tarpeesta jatkossa? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 30 §).

Muutosehdotus selkeyttää aluekehittämisjärjestelmää ja vähentää päällekkäisyyttä. Vaikka tarvetta erillisohjelmille erillisinä instrumentteina ei ole, maakuntaohjelmien toimeenpanoon tulee kohdentaa kansallista aluekehitysrahoitusta pitkäjänteisesti hallituskausien vaihdoksista riippumatta.

- **Onko maakuntaohjelman asemasta säädetty riittävästi? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 34 §)**

22 § Maakuntaohjelma on tärkein aluekehittämisen strateginen suunnitelma maakuntatasolla. Siksi sen roolia tulee korostaa. Maakunnissa vakiintuneen käytännön mukaisesti maakuntaohjelmat sisältävät maakunnan pitkän aikavälin kehittämisen strategiset linjaukset, joten lakiluonnosta esitetään muutettavaksi tältä osin.

Muutosesitykset:

22 § 1 momentti tulee muotoilla: "Maakunnan liitto laatii maakuntaohjelman, joka sisältää maakunnan pitkän aikavälin strategiset linjaukset. Maakuntaohjelma tarkentaa maakunnan aluekehittämiseen liittyvät tavoitteet ja niiden toimeenpanon lähivuosina."

22 § 1 momentin loppuun tulee lisätä: Maakuntaohjelmaan sisältyy tai sen yhteydessä laaditaan myös maakunnan älykkään erikoistumisen strategia.

22 § 3 momentin viimeistä virkettä tulee täydentää: "Valtion viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista suunnitelmista tai toimenpiteistä, jotka poikkeavat merkittävästi maakuntaohjelmasta tai saattavat heikentää palvelujen saatavuutta, työllisyyttä tai elinvoimaa alueella."

- **Näkemyksiä ehdotuksesta luopua maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 33 §)**

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta voidaan sellaisenaan luopua, mutta sen poistaminen laista ei kuitenkaan saa heikentää rakennerahastotoiminnan aluelähtöisyyttä ja siirtää

toimivaltaa alueilta valtionhallinnolle, työ- ja elinkeinoministeriöön. Alue- ja rakennerrahastopolitiikan rahastojen alueellinen rahoitussuunnitelma tulee näkyä toimeenpanolaissa maakuntien liittojen tehtävänä ja maakunnan yhteistyöryhmän tulee se hyväksyä. Alueellisen rahoitussuunnitelman tulee sisältää alue- ja rakennepolitiikan varojen jakautumisen toimintalinjoittain ja rahoittajittain sekä painopisteet rahoituksen suuntaamiseksi.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 3

23 §, 24 § ja 25 § Uutena aluekehittämisen toimintamallina ehdotettu valtion ja maakuntien välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen aluekehittämiskeskustelu- menettelyn kautta on tervetullut uudistus. Aluekehittämiskeskustelujen tavoitteellisuutta tulee laissa edelleen lisätä ja keskusteluihin liittyvää systemaattista prosessia edelleen kehittää kohti neuvotteluja ja aitoa sopimuksellisuutta.

Muutosesitykset:

Alue- ja rakennepolitiikan rahastojen alueellisesta rahoitussuunnitelmasta (sis. myös painopisteet rahoituksen suuntaamiseksi) tulee tehdä oma pykälänsä lukuun 3 ja sen hyväksymisestä tulee olla maininta maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviä määrittelevässä pykälässä (18§).

23 § Alueiden kehittämisen keskustelut 2 mom tulee muuttaa seuraavalla tekstillä: "Keskustelujen tarkoituksena on edistää valtion ja alueiden välistä vuorovaikutusta ja tukea maakuntien omaehtoista kehittämistä. Tavoitteena on saavuttaa valtion, alueiden ja kuntien yhteinen näkemys alueiden kehittämisen tavoitteista ja toimintaedellytyksistä otettavaksi huomioon eri toimijoiden toiminnan ja talouden suunnittelussa."

24 §:n 1 mom tulee lisätä: "Alueiden kehittämistä koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan laatia yhteistyösopimuksia valtion, maakunnan, kunnan, toimenpiteiden rahoittamiseen osallistuvien muiden viranomaisten ja muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa."

24 §:n 2 mom tulee muuttaa "Valtion, kaupunkien ja muiden tahojen välisten sopimusten yhteensopivuuden varmistamiseksi asianomaisen maakunnan liiton tulee osallistua sopimuksen valmisteluun, jotta varmistetaan sopimuksen yhdenmukaisuus maakuntaohjelman kanssa."

25 § sisältää alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valmisteluun liittyviä viittauksia yleisasetuksen artikloihin. Pykälään (esim. toisen momentin loppuun) tulee lisätä: "Maakuntien liitoilla yhteistyössä ELY-keskusten kanssa on vastuu koordinoida ohjelmavalmistelua omalla alueellaan." Ohjelman valtakunnallisten teemojen käsittelyä varten ja toteuttamisen tueksi perustettavaan johtoryhmään tulee kuulua myös maakuntien liittojen edustus.

26 § Lakiin tulee kirjata kaupunkien rooli/vastuu kestävää kaupunkikehittämistä koskevan suunnitelman laatimisesta. Uudenmaan liiton mielestä kestävän kaupunkikehittämisen rahoitusta tulee kohdistaa vain Suomen suurimmille kaupungeille. Kestävän kaupunkikehittämisen rahoitusta kohdennettaessa tulee ottaa huomioon kaupunkien koko ja väestöpohja sekä merkitys tki-rahoituksen saajana.

- **Ovatko eri viranomaistahot ja yhteistyöohjelmien hallinnointi määritelty selkeästi?**

Uudenmaan liitto pitää perusteltuna, että jatkossa kansallisesti on vain yksi toimeenpanoa ohjaava laki eikä erillistä lakia ulkorajayhteistyöohjelmista tarvita. Interreg-ohjelmien osalta toimeenpanolaissa ehdotetaan, että yhteistyöohjelman tarkastusviranomaisena voisi jatkossa toimia Suomessa ainoastaan valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminto. Sääntelyn selkeyttämiseksi Interreg- ja Interreg-ulkorajaohjelmien osalta rahoituslakiin ehdotetaan otettavaksi erillinen luku kansallisesta vastinrahoituksesta.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

-

- **Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä. Näkemyksiä luopua äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 47 §:n 2 mom.)**

Ei huomautettavaa.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

Ei huomautettavaa.

III Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (Rahoituslaki)

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 2 §)**

1 § ja 2 § Lain tarkoitus ja soveltamisalat ovat selkeät.

- **Onko viranomaisten toimivalta määritelty selkeästi?**

10 § Maakunnan liiton toimivalta.

Muutosesitykset:

10 § 1 mom 1a) kohdan teksti muotoon "alueiden kestävä kasvua ja elinvoimaa edistäviin kehittämishankkeisiin (alueellinen kehittämistuki). Kehittämishankkeessa investointien osuus voi olla enintään puolet hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista"

Lain perustelutekstiin tulee sisällyttää maininta, että perusrakenteen investointitukea on mahdollista käyttää laajakaistainvestointeihin.

11 § Maakunnan liiton harkintavalta eräissä tapauksissa.

Muutosesitys:

Uudenmaan liitto katsoo, että 11 § 2 mom mukainen lausunnonantomenettely on perusteltua jättää kokonaan pois laista. Merkittävänä pidettävän hankkeen määrittely on jätetty avaamatta lain perusteluissa, joten asian arvioiminen jää välittävän toimielimen harkintaan, mikä johtaa erilaisiin menettelyihin. Käytännössä menettelyä sovelletaan erittäin harvoin.

11 § 3 mom kaupunkikehittämistä koskien tarkoituksenmukaisuusharkinta on kaupungeilla. Perustetaan joko yhden kaupungin tai useamman kaupungin yhteinen johtoryhmä, joka harjoittaa tarkoituksenmukaisuusharkintaa kestävän kaupunkikehittämisen EAKR-rahoituksessa.

Muutosesitys:

Maakunnan liiton on myönnettävä kestävän kaupunkikehittämisen toteuttamiseksi tarkoitettu tuki kaupunkien johtoryhmän esityksen mukaisena.

- **Onko toimivallasta välittävänä toimielimenä säädetty riittävästi?**

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

-

- **Onko tukimenettelystä säädetty selkeästi ja riittävällä tasolla?**

Tukimenettely on kuvattu riittävän kattavasti ja selkeästi.

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että muutoshakemusta koskeva säännös 21 § on tuotu lain tasolle. Vaikka muutoshakemuksen tekeminen on ollut mahdollista myös aiemmin, asian tuominen lain tasolle selkeyttää tukimenettelyä muutostilanteissa sekä viranomaisen että tuensaajan näkökulmasta. Myös 34 § kirjattu menettely valtionavustuksen palauttamisesta tai perimisestä kuittaamalla on hyvä.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2

-

Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 3

Alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevat erityissäännökset ovat tiiviisti ja selkeästi kuvattuja.

40 § säädetään tuen myöntämisestä yhteishankkeelle Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista. Uuden yhteishankemallin tavoitteeksi on asetettu yhteishankkeiden hallinnoinnin helpottaminen tuensaajien osalta. Samalla mallin on arvioitu tuottavan säästöjä EURA-järjestelmän kehittämisessä. Nämä ovat arvokkaita tavoitteita, mutta samalla on jo nyt todettu, että viranomaisessa hallinnollisen työn määrä tulee lisääntymään. Myös yhteishankkeiden aktivointi tulee edellyttämään aiempaa enemmän panoksia ja samalla viranomaisen hallinnollinen taakka kasvaa. Tämä ja muut vastaavalla tavalla viranomaisen hallinnollista työtä lisäävät elementit on huomioitava teknisen tuen jaossa.

Yhteiskehittäminen ja samalla yhteishankkeet ovat aluekehittämisen perusperiaate. Uudessa mallissa uhkana on, että se kannustaa hanketoimijoita toimimaan yksin, mikä voi vähentää halukkuutta yhteistyöhön ja vaikuttavien hankekokonaisuuksien rakentamiseen. Näin ollen myös uudesta yhteishankemallista on rakennettava ketterä väline aluekehittäjien yhteistyön sekä alueellisella että yliaalueellisella tasolla. Lisäksi tulee varmistaa riittävän ketterä hallinto, mahdollisimman pitkälle viety automatisointi ja järjestelmäohjaus yhteishankkeiden hallinnointiin EURA 2021 -järjestelmässä. Yleisenä periaatteena EURA-järjestelmän kehittämisessä tulee olla se, että järjestelmää kehitetään toiminnan tarpeista ja toimintaa varten -ei toisin päin.

- **Onko erillinen luku kansallisen vastinrahoituksen erityissäännöksistä tarpeellinen?**

Luku on tarpeellinen ja selkeyttää kansallisen vastinrahoituksen myöntämistä.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

-

- **Onko eri viranomaisten tarkastusoikeudet määritelty selkeästi?**

Eri viranomaisten tarkastusoikeudet on määritelty selkeästi.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

-

Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 6

67 - 70 § Lakiluonnoksissa on selkeytetty muutoksenhakua maakunnan liittojen osalta erottamalla ne päätökset, joista voidaan valittaa kuntalain mukaisesti ja joista voidaan tehdä mainitun lain mukainen oikaisuvaatimus sekä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista rahoitettavia hankkeita koskevat päätökset, joihin ehdotetaan sovellettavaksi hallintolain mukaisia muutoksenhakuaineistoja. Voimassa olevan lain viittaussäännökset eivät ota tarkemmin kantaa kuntalain mukaisen oikaisuvaatimusmenettelyn toteuttamiseen, mistä on syntynyt erilaisia tulkintoja. Uusi menettely selkeyttää muutoksenhakua ja mahdollistaa tehtävien eriyttämisen.

IV Mitä muuta haluatte sanoa alueiden kehittämistä ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanoa ja hankkeiden rahoittamista koskevan lainsäädännön uudistamisesta?

Kommentit ja näkemykset

Tehdyt rakenteelliset ja sisällölliset muutokset nykylainsäädäntöön nähden antavat aiempaa selkeämmän kuvan alueiden kehittämisen ja alue- ja rakennepolitiikan kokonaisuudesta. Sääntelyä on jonkin verran kevennetty ja yksityiskohtaisuutta on karsittu, mikä tukee alueiden erilaisista lähtökohdista tehtävää omaehtoista kehittämistyötä. Tosin asetustasolle siirtyy aiempaa enemmän sääntelyä, joten kokonaisuuden tarkempi arviointi on mahdollista vasta myöhemmässä vaiheessa.

Tulevaisuutta ajatellen lainsäädännön uudistamistyölle on hyvä varata reilusti aikaa, jolloin uudistustyön pohjaksi on mahdollisuus kerätä nykyistä prosessia kattavammin tietoa voimassaolevan lainsäädännön ja sen nojalla tehtävän toiminnan vaikuttavuudesta.

Salmi Petra
Uudenmaan liitto - Uudenmaan maakuntahallitus, maakuntajohtaja Ossi Savolainen